

Гоблик Володимир Васильович

доктор економічних наук,

доцент кафедри менеджменту та управління економічними процесами

Мукачівський державний університет

Гоблик Владимир Васильевич

доктор экономических наук,

доцент кафедры менеджмента и управления экономическими процессами

Мукачевский государственный университет

Hoblyk V.

doctor of economic sciences, associate professor

of management and economic processes management department

Mukachevo state university

ТРУДНОЩІ УЧИТЕЛІВ НА ЕТАПІ ВХОДЖЕННЯ У ПЕДАГОГІЧНУ ПРОФЕСІЮ

ТРУДНОСТИ УЧИТЕЛЕЙ НА ЭТАПЕ ВСТУПЛЕНИЯ В ПЕДАГОГИЧЕСКУЮ ПРОФЕССИЮ

CHALLENGES FOR TEACHERS AT THE STAGE OF TEACHER'S PROFESSION BEGINNING

Анотації. У роботі досліджувалися труднощі учителів на етапі входження у педагогічну професію. Представлено результати оцінки експертами професійної діяльності викладачів. Паралельно аналізувалися труднощі, з якими зіштовхуються вчителі на етапі входження у педагогічну професію. У процесі практичного освоєння педагогічної професії молоді вчителі зіштовхуються з серйозними проблемами: зовнішнього, предметного, характеру і труднощами, зумовленими особистісними, психологічними причинами; зумовленими невмінням використовувати теоретичні знання для розв'язання педагогічних задач.

Ключові слова: професійна діяльність, педагогічна діяльність, входження у педагогічну професію, труднощі, педагогічні рішення.

Аннотации. В работе исследовались проблемы учителей на этапе вхождения в педагогическую профессию. Представлены результаты оценки экспертами профессиональной деятельности преподавателей. Параллельно анализировались трудности, с которыми сталкиваются учителя на этапе вхождения в педагогическую профессию. В процессе практического освоения педагогической профессии молодые учителя сталкиваются с серьезными проблемами: внешнего, предметного, характера и трудностями, обусловленными личностными, психологическими причинами; обусловленными неумением использовать теоретические знания для решения педагогических задач.

Ключевые слова: профессиональная деятельность, педагогическая деятельность, вхождение в педагогическую профессию, трудности, педагогические решения.

Summary. The difficulties of teachers during teaching profession beginning have been studied in the paper. The results of evaluation by experts of professional activity of teachers have been presented. Simultaneously the difficulties faced by teachers during entry into the teaching profession were analyzed. During the practical development of teaching profession young teachers face serious problems: external, objective nature and the difficulties caused by personal, psychological reasons; caused by the inability to use theoretical knowledge for solving educational problems.

Keywords: professional activities, educational activities, entering the teaching profession, challenges, pedagogical decisions.

Вирішення нових завдань, поставлених перед системою освіти України, залежить від професійної компетентності педагогів. «Входження» випускника у педагогічну професію, супроводжується реконструкцією професійно-ціннісних орієнтацій особистості, виробленням необхідних умінь, навичок, способів діяльності, накопиченням власного досвіду практичної діяльності тощо. Цей напрямок, як показує аналіз психологічних досліджень [1, 2, 3], на сьогодні залишається найменш розробленим і науково прогнозованим. Мета нашого дослідження – вивчити труднощі учителів на етапі входження у педагогічну професію

Професійно-педагогічна діяльність – неперервний процес розв’язання вчителем ряду педагогічних задач. Тому, про результативність професійного становлення учителів можна судити передусім з того, наскільки успішно вони будуть справлятися з розв’язанням педагогічних завдань [1, 2, 3]. Нами проведено дослідження, яким було охоплено 95 учителів, професійну діяльність яких оцінювали експерти.

З одержаних результатів можна зробити висновок:

1. Зростає число вчителів з високим і середнім рівнем підготовленості до розв’язання педагогічних задач. Це можна інтерпретувати як наслідок адаптації молодих учителів до професійної ролі, їх самоосвітньої і самовиховної роботи.

2. Дуже велика частка учителів з низьким і нульовим рівнем підготовленості до розв’язання педагогічних задач.

Паралельно нами аналізувалися ті труднощі, з якими зіштовхуються вчителі на етапі входження у педагогічну професію. Передусім з допомогою не-стандартизованого інтерв’ю з’ясувався характер та зміст таких труднощів.

Аналіз одержаних даних дає змогу відмітити:

1. У процесі практичного освоєння педагогічної професії молоді вчителі зіштовхуються з серйозними проблемами зовнішнього, предметного, характеру і труднощами, зумовленими особистісними, психологічними причинами.

2. Багато з об’єктивно існуючих проблем професійного становлення початківців випадає з поля зору адміністрації школи та методичних служб.

3. Труднощі, зумовлені невмінням використовувати теоретичні знання для розв’язання педагогічних задач.

Серед найбільш істотних проблем у зв’язку з цим відзначимо:

- теоретичні знання більшості вчителів-початківців (до 70,0 відсотків у нашому випадку) знаходяться на рівні розрізнених положень, без необхідного осмислення зв’язків між ними;
- окремі теоретичні положення у більшості (до 90,0 відсотків) не зведені в певні концепції, не доходять

Таблиця 1

Труднощі учителів на етапі входження у педагогічну професію

Перелік труднощів	Середній арифметичний ранг	Рангове місце
Невміння підтримувати в учнів уважність, впевненість у своїх силах, добросовісне ставлення до навчання	1,89	I
Невміння розподіляти свою увагу на уроці	2,22	
Невміння використовувати вплив класу (групи учнів) на особистість, орієнтація на «парну педагогіку»	2,28	
Відсутність вміння розбиратися в учнях, розуміти мотиви їх вчинків, поведінки у цілому	2,33	
Невміння прислухатися до критики у свій бік	2,39	II
Невміння володіти собою, нерівноваженість	2,56	
Відсутність уміння переконувати учнів	2,72	
Невміння підтримувати у класі дисципліну	2,83	III
Невміння раціонально організувати свою діяльність	3,06	
Невміння активізувати пізнавальну діяльність учнів	3,28	
Деякі особистісні якості (слабкість волі, м’якість характеру та інші)	3,29	IV
Недостатня методична підготовленість	3,56	
Прогалини у теоретичних знаннях	3,72	
Деякі особистісні особливості (недостатня справедливість і об’єктивність, труднощі у комунікативній системі та інші)	3,78	V
Невміння поєднувати навчальну та виховну роботу на уроці	3,94	
Випадковість вибору професії, відсутність необхідної мотивації	4,11	VI

до рівня конструктивно-методичних схем аналізу педагогічних ситуацій і прийняття педагогічних рішень;
– серйозні труднощі майже всіх вчителів-початківців при операціоналізації психолого-педагогічних знань.

Як наслідок, педагогічні рішення, що приймаються молодими вчителями, теоретично недостатньо обґрунтовані, що, в свою чергу, призводить до того, що вчителі-початківці здійснюють свої професійні функції на емпіричному рівні, методом спроб та помилок, інтуїтивно або ж за аналогією з діями інших.

На низькому рівні знаходяться освоєння молодими вчителями методології аналізу педагогічних ситуацій, виокремлення в них педагогічних завдань і прийняття теоретично обґрунтованих теоретичних рішень. У ба-

гатьох випадках (до 85,0 відсотків) вчителі-початківці просто не бачать у ситуаціях, що виникають, педагогічних завдань або ж підміняють їх функціональними, зосереджуючи всю увагу на розв'язанні останніх. Одним з найслабкіших місць у роботі молодих учителів є невміння визначати цілі та завдання уроку. Вкажемо також на істотні труднощі молодих учителів при виділенні головного у темі, визначенні головних, стрижневих ідей уроку, здійсненні обґрунтованого вибору системи методів і прийомів педагогічного впливу на учнів, організації спільної діяльності учнів та їхньої самостійної роботи як на уроці, так і у позаурочний час, урахуванні вікових та індивідуальних особливостей учнів, здійсненні диференційованого підходу до них.

Література

1. Елканов С.Б. Профессиональное самовоспитание учителя / С.Б. Елканов // М.: Просвещение. — 1985. — 143 с.
2. Кузьмина Н.В. Способности, одаренность, талант учителя / Н.В. Кузьмина // Л.: ЛГУ. — 1985. — 182 с.
3. Максименко С.Д. Развитие психики в онтогенезе / С.Д. Максименко // К.: Форум. — 2002. — Т. 2. — 335 с.